

На гэты час у нашай краіне толькі каля 18 працэнтаў спецыяльнасцей вышэйшай адукацыі (а іх усяго 378) можна атрымаць за 4—4,5 гады. У найбліжэйшы час іх стане значна больш. Прадстаўнікі тых ВНУ, якія першымі пераходзяць на 4-гадовы тэрмін навучання, бачаць у новаўвядзенні шмат пераваг і сцвярджаюць: аптымізацыя вучэбных праграм хоць і патрабуе значных намаганняў, але не з'яўляецца праблемай. Адна з такіх ВНУ — Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў. Сёння вопытам скарачэння тэрмінаў адукацыі дзеляцца першы прарэктар БДУКМ кандыдат палітычных навук дацэнт Юрый Паўлавіч БОНДАР і намеснік начальніка вучэбна-метадычнага аддзела Святлана Лявонцьеўна ШПАРЛО.

Скарачэнне тэрмінаў навучання: без страт для прафесійнай падрыхтоўкі

У гэтым годзе ў Беларускім дзяржаўным ўніверсітэце культуры і мастацтваў адбудзецца першы выпуск спецыялістаў з 4-гадовым тэрмінам навучання — бібліятэкараў і культуролагаў. Сёлета ж упершыню пачынаецца прыём студэнтаў на 4-гадовыя праграмы па спецыяльнасцях “Рэжысура свят”, “Мастацтвазнаўства” і “Мастацтва эстрады”. У перспектыве 4-гадовым будзе навучанне і па ўсіх астатніх спецыяльнасцях ўніверсітэта.

наў адбылося за кошт аптымізацыі зместу дысцыплін агульнапрафесійнага і спецыяльнага блокаў. Частку заняткаў мы перавялі на самастойную работу і паменшылі колькасць гадзін на дысцыпліны ўніверсітэцкага кампанента і дысцыпліны па выбары студэнтаў. Мы дзейнічалі на свой страх і рызык, паколькі папярэднікаў у нас не было. Спачатку абмяркоувалі верагодныя змены на навукова-метадычным савеце, а потым — на савеце ўніверсітэта. Калі мы паказалі калектыву, што скарачэнне тэрмінаў навучання не закранае прафесійную падрыхтоўку, то атрымалі падтрымку”.

— Сёлета аптымізацыя вучэбных праграм ішла па такім жа прынцыпе?

С.Л.Шпарло: “На гэты конт ёсць дакладныя рэкамендацыі Міністэрства адукацыі, якія значна спрашчаюць задачу ўстаноў вышэйшай адукацыі. Так, рэкамендуецца рабіць скарачэнне тэрміну навучання за кошт аптымізацыі цыкла сацыяльна-гуманітарных, а таксама цыкла прыродазнаўчых дысцыплін. Напрыклад, мы выключылі з праграм “Вышэйшую матэматыку” і “Асновы сучаснага прыродазнаўства”.

Ю.П.Бондар: “Пагадзіцеся: не самыя актуальныя дысцыпліны для студэнтаў мастацкага і музычнага профіляў. Тры дысцыпліны “Асновы экалогіі і энергазберажэння”, “Абарона насельніцтва і аб’ектаў ад над-

дэнт павінен больш займацца з выкладчыкам”.

— Калі скарачэнне тэрмінаў зусім неадчувальнае для прафесійнай падрыхтоўкі і з’яўляецца такім натуральным, навошта дагэтуль было аддаваць на вышэйшую адукацыю 5 гадоў?

Ю.П.Бондар: “Сістэма адукацыі не стаіць на месцы. Кожнаму этапу развіцця грамадства адпавядае і стан сістэмы адукацыі. Безумоўна, тое, што было актуальна 5 гадоў назад, патрабуе крытычнага догляду сёння. А патрабаванне сённяшняга дня — аптымізацыя тэрмінаў атрымання адукацыі”.

— Што падштурхнула ваш ўніверсітэт да такіх пераўтварэнняў? Якія перавагі вы ўжо атрымалі?

Ю.П.Бондар: “Калі 5 гадоў навучаць студэнтаў на першай ступені ды яшчэ 1 год у магістратуры, то мы будзем дысаніраваць з тымі тэндэнцыямі, якія ёсць у сістэмах адукацыі развітых краін: у сукупнасці навучанне ў ВНУ, уключаючы бакалаўрыят і магістратуру, там складае 5 гадоў”.

Калі мы збіраемся канкураваць на рынку адукацыйных паслуг хаця б з на-

БДУКМ рыхтуецца да адкрыцця практыка-арыентаванай магістратуры па спецыяльнасці “Арт-менеджмент”, набор на якую пачнецца ў наступным годзе.

шымі партнёрамі па Еўразійскім саюзе — Расіяй, Казахстанам, — то вымушаны аптымізаваць змест адукацыйных праграм і скарачаць тэрміны. У нашай практыцы зараз з’явілася паняцце экспарту адукацыйных паслуг: іншаземцам трэба прапаноўваць такую паслугу, якая будзе для іх прывабнай. Дарэчы, у нашым ўніверсітэце зараз вучыцца каля 290 замежных магістрантаў, студэнтаў, слухачоў падрыхтоўчых курсаў.

Вынікі сёлетняй уступнай кампаніі пакажуць, наколькі гэтае новаўвядзенне прывабнае для беларускіх абітурыентаў. Упэўнены, што 4 гады — больш прымальны тэрмін для студэнтаў, асабліва тых, хто вучыцца за ўласныя сродкі. Лішні год — гэта выдаткі не толькі на навучанне, але і на пражыванне, арэнду жылля, бо ў нас шмат іншагародніх студэнтаў. Калі меркаваць па тым, як праходзіць цэнтралізаванае тэсціраванне, то колькасць жадаючых паступаць у наш ўніверсітэт не стала меншай. Наступствы дэмаграфічнага спаду мы пакуль не адчуваем.

Па выніках уступнай кампаніі 2011 года сярэдні конкурс на дзённую форму навучання за кошт бюджэтных сродкаў у БДУКМ склаў 2,3 заявы на месца. Але, напрыклад, на спецыялізацыю “Менеджмент сацыяльнай і культурнай сферы” (спецыяльнасць “Культуралогія”) на адно месца дзённай формы навучання было пададзена 5,4 заявы, а завочнай — 7,9 заявы. На спецыяльнасць “Дэкаратыўна-прыкладнае мастацтва” конкурс склаў 5,3 заявы на месца. Стабільна высокі конкурс сярод паступаючых на спецыяльнасці “Мастацтва эстрады” і “Сацыяльна-культурная дзейнасць”.

А ў маштабах дзяржавы скарачэнне тэрмінаў адукацыі вядзе да вялізнай эканоміі, паколькі выдаткі на падрыхтоўку спецыяліста змяншаюцца прапарцыянальна тэрміну навучання”.

— Ці шмат выкладчыкаў страціла працу ў выніку скарачэння тэрмінаў навучання?

Ю.П.Бондар: “Ніякіх радыкальных мер мы не прадпрымалі ў адносінах да прафесарска-выкладчыцкага складу і прадпрымаць не плануем. У любой ВНУ ёсць магчымасці аптымізацыі работы выкладчыкаў. Па-першае, знешняе і ўнутрыўніверсітэцкае сумяшчэнне. А па-другое, адбываецца натуральная змена выкладчыкаў. Ёсць педагогі, якія працуюць ва ўніверсітэце пастаянна, а ёсць тыя, якія ўвесь час мігрыруюць па сваіх уласных прычынах, незалежна ад тэрмінаў навучання ці іншых змяненняў у ВНУ”.

С.Л.Шпарло: “Скарачэнне тэрміну навучання зусім не азначае скарачэння стаяк выкладчыкаў. Універсітэт стымулюе зацікаўленасць абітурыентаў, што садзейнічае павелічэнню набору, асабліва на платную форму атрымання адукацыі”.

— У гэтым годзе ўніверсітэт культуры і мастацтваў выпусціў двойную колькасць культуролагаў і бібліятэкараў, якія вучыліся 5 і 4 гады. Ці ўдалося ўсіх працаўладкаваць?

Ю.П.Бондар: “Наш ўніверсітэт знаходзіцца ў выйгрышным становішчы ў параўнанні, магчыма, з многімі іншымі ўстановамі вышэйшай адукацыі, бо на працягу некалькіх апошніх гадоў мы атрымліваем прыкладна 2,5—3 заяўкі на кожнага выпускніка. У сферы культуры зараз вельмі вострая патрэба ў кадрах з вышэйшай адукацыяй. Звычайна каля 75 працэнтаў падрыхтаваных спецыялістаў мы накіроўваем у рэгіёны. На гэты дзень мы не выдалі ніводнага пасведчання аб свабодным працаўладкаванні выпускнікам 2012 года”.

— Цікава, што кажуць работадаўцы наконт выпускнікоў з 4-гадовым і 5-гадовым тэрмінам навучання? Каму аддаюць перавагу?

Ю.П.Бондар: “У межах сістэмы менеджменту якасці адукацыі ўніверсітэт падтрымлівае цесныя сувязі з заказчыкамі кадраў у сацыяльна-культурнай сферы і праводзіць маніторныя іх меркаванняў. Яны не супраць скарачэння тэрмінаў навучання. Работадаўцы зацікаўлены ў тым, каб атрымаць кваліфікаваных спецыялістаў, і разумеюць, што многае залежыць ад іх саміх. На гэты момант ўніверсітэт мае каля 50 дагавораў з базавамі арганізацыямі, якія абавязваюцца не толькі працаўладкоўваць выпускнікоў, але і дапамагаць у практычнай падрыхтоўцы студэнтаў”.

— Дзякуй за інтэрв’ю і поспехаў вашым пачынанням!

Іна НІКІЦЕНКА.
nikitsenka@ng-press.by
Фота Алега ІГНАТОВІЧА.

невялікая ўстанова: 5,5 тысячы студэнтаў, з якіх на дзённай форме займаюцца каля 55 працэнтаў, а на завочнай — 45 працэнтаў. У нас 16 спецыяльнасцей, 29 напрамкаў спецыяльнасцей і 26 спецыялізацый. Сёлета мы пачынаем набор студэнтаў на 4-гадовае навучанне па трох спецыяльнасцях: “Рэжысура свят”, “Мастацтвазнаўства” і “Мастацтва эстрады”. А ў наступным годзе на 4-гадовыя праграмы перавядзём і астатнія спецыяльнасці.

Падобны вопыт ва ўніверсітэце ўжо ёсць: у гэтым годзе адбыўся першы выпуск студэнтаў, якія ў свой час паступалі на 4-гадовае навучанне. Першымі ластаўкамі сталі выпускнікі спецыяльнасцей “Культуралогія”, “Бібліятэказнаўства і бібліяграфія”. Тады скарачэнне тэрмі-

звычайных сітуацый. Радывацыйная бяспека”, “Ахова працы” мы замянілі інтэграванай дысцыплінай “Бяспека жыццядзейнасці чалавека”, за кошт чаго змаглі эканоміць больш за 50 гадзін. А дзякуючы аптымізацыі цыкла сацыяльна-гуманітарных дысцыплін, мы вызвалілі больш за 200 гадзін. Акрамя таго, мы вельмі крытычна прааналізавалі змест цыклаў агульнапрафесійных і спецыяльных дысцыплін, дысцыплін спецыялізацыі і таксама атрымалі пэўны рэсурс для нашых рэформ. Рэсурсаў шмат, напрыклад самастойная работа студэнтаў. У нашым ўніверсітэце яна складае 20 працэнтаў ад колькасці аўдыторных гадзін, пры жаданні можа быць і болей. На аналагічных спецыяльнасцях ва Украіне яна складае ад 40 да 70 працэнтаў, мы ж пакуль лічым, што сту-